

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ

Т. 1

**XI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
24-25 жовтня 2025 року, Одеса**

MUSIC AND CHOREOGRAPHY EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S CULTURAL DEVELOPMENT

A collection of scientific works based on the materials of the XI International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students, Odesa, 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези XI Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(24-25 жовтня 2025 р.)**

1 том

ОДЕСА 2025

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку
суспільства.** Матеріали і тези XI Міжнародної конференції молодих учених
та студентів (Одеса 24-25 жовтня 2025 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені
К. Д. Ушинського, 2025. — 237 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 27.11.2025 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик
навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної
підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ірина ЛЕВИЦЬКА

Ван ЧЕНЧЕН,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Наталя КЬОН,

кандидат педагогічних наук, професор, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ВИКОНАВСЬКА СИНЕРГІЯ» ТА ЇЇ ПРОЯВ У ВОКАЛЬНО-СЦЕНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглянуто феномен синергії у вокально-виконавській діяльності як умову досягнення художньо-образної цілісності та духовної єдності виконавців. Визначено роль емоційного інтелекту, емпатії й комунікативної взаємодії у формуванні ансамблевого мислення. Обґрунтовано, що синергія є інтегративним принципом, який поєднує психологічні, педагогічні та художньо-інтерпретаційні аспекти вокального мистецтва.

Ключові слова: синергія, вокальне мистецтво, емоційний інтелект, комунікативна взаємодія, ансамблеве мислення, художня інтерпретація, педагогічна взаємодія.

Проблема досягнення високих результатів у процесі вокально-виконавської діяльності здавна викликала значну зацікавленість серед науковців, співаків та представників педагогічної спільноти. Адже у процесі спільної діяльності, яка вимагає досягнення суголосності у виконавських діях, неминуче виявляється унікальність кожної творчої особистості, зумовлена її індивідуально-психологічними рисами, своєрідністю мислення, художньої уяви, накопиченим досвідом виконавства та сформованими естетичними перевагами. Отже, розв'язання складної проблеми поєднання цих чинників потребує уважного аналізу та обґрунтування шляхів подолання труднощів, що виникають у процесі спільної творчості.

Поняття «синергія» (грец. *synergeia* — «співпраця», «співдружність», від *syn* — «разом» і *ergeia* — «дія, праця») уперше було введено в науковий обіг і розвинуто німецьким фізиком Германом Хакеном (Haken, 2006). У сучасному розумінні воно означає взаємодію елементів системи, унаслідок якої виникає ефект, що перевищує суму окремих дій.

Аналіз праць учених свідчить, що одним із продуктивних напрямів дослідження синергії є звернення до положень синергетичного підходу як методологічної основи вивчення мистецьких процесів. Зокрема, у театральній

педагогіці це поняття розглядається крізь призму досягнення творчої єдності у процесі акторської, мовної та музичної діяльності (Раденко & Раденко, 2018). У музикознавчому дискурсі поняття синергії активно використовується для пояснення феномену колективної виконавської взаємодії. Так, Т. Молчанова трактує синергію спільного музичного процесу як «відкрити, складно організовану й цілісну систему», у якій поєднуються композиторський задум і виконавське втілення, що ґрунтуються на паритетності спілкування та конвергенції знань і навичок музикантів (Молчанова, 2015, с. 80).

У контексті досліджень виконавського артистизму І. Єргієв визначає синергію як «підсумковий ефект взаємодії кількох видів виконавських енергій, коли їхня спільна дія значно перевищує ефект кожної окремої» (Єргієв, 2001, с. 30).

Питання, дотичні до синергії у спільному виконавстві співака й концертмейстера, досліджувала Н. Зуб (2023), Е. Економова (2016) та інші, науковці, наголошуючи на значенні ансамблевої єдності й вокально-педагогічної взаємодії для досягнення художньої цілісності.

Синергія, таким чином, постає не лише як передумова ефективного виконавського процесу, а й як умова переконливого втілення композиторського задуму. Її системоутворювальним елементом є свідоме узгодження усіх учасників щодо тлумачення художнього змісту твору, а також адекватне сприйняття слухачами результату творчої взаємодії.

Подібну позицію поділяє і В. Кремень, який наголошує, що залучення до процесів співтворчості зумовлює якісні зміни у свідомості особистості та сприяє осягненню нових смислів у сучасному поліфонічному культурному просторі (Кремень, 2014, с. 7). Аналогічну думку висловлює Н. Білова, вказуючи, що кожна особистість є відкритою самоорганізованою системою, здатною до еволюції та саморозвитку в соціокультурному середовищі (Білова, 2019).

Важливим є й зауваження А. Гриньова, який підкреслює, що синергійні процеси можуть як підсилювати, так і послаблювати потенціал системи, викликаючи як позитивні, так і негативні наслідки (Гриньов, 2004, с. 11). Це означає, що досягнення синергії потребує певних передумов — насамперед внутрішньої готовності суб'єктів до самоорганізації, яка спрямовується на взаємодію з іншими.

Досягнення синергії у спільній музичній діяльності можливе лише за умови розвиненої художньої емпатії — здатності розуміти емоційні стани партнера, відчувати його наміри, реагувати на них у процесі виконання. Це потребує також певної відповідності індивідуально-типологічних властивостей музикантів: темпераменту, типу нервової системи, емоційно-вольових якостей, музичної підготовленості, сформованих естетичних смаків та професійних установок.

Отже, справжня синергія у музично-виконавській діяльності передбачає не лише технічну злагодженість, а й високий рівень емоційно-комунікативної

взаємодії. Злагоджений колектив можливий лише за умов взаємоповаги, відкритості до співпраці та готовності кожного виконавця адаптувати власні наміри до пропозицій інших. Таке узгодження потребує пошуку компромісів, уміння визнавати цінність альтернативних рішень та розвиненого емоційного інтелекту.

Значущість останнього підтверджує Д. Гоулман, зазначаючи, що емоційний інтелект полягає не у простій «люб'язності» чи демонстрації почуттів, а у вмінні висловлювати їх доречно, співпереживати іншим і результативно взаємодіяти з ними (Goleman, 1995, с. 342). Таким чином, емоційний інтелект диригента чи виконавця є основою духовної синергії колективу: він забезпечує комунікативну гнучкість, емпатійність і здатність координувати емоційний стан ансамблю відповідно до художнього задуму.

Музиканти з високим рівнем емоційного інтелекту зорієнтовані на досягнення спільної мети, мислять стратегічно та зберігають позитивну мотивацію навіть у складних умовах творчої праці. Для керівника або диригента це означає здатність створювати гармонійний психологічний клімат, спрямовувати колективну енергію та забезпечувати баланс між індивідуальною виразністю й ансамблевим звучанням.

Основні його складові:

- самосвідомість, тобто усвідомлення та аналіз власних емоцій;
- саморегуляція, яка проявляється у збереженні внутрішньої рівноваги у стресових умовах;
- соціальна свідомість, що реалізується у чутливості до стану колективу, уміння враховувати реакції, почуття, мистецькі уявлення інших;
- соціальні навички, що втілюються у здатності будувати конструктивну взаємодію, проявляти взаємну повагу до іншої точки зору й дотримуватися морально-етичної позиції та підтримувати атмосферу довіри й здатність до гнучкої взаємодії.

Відтак, розвинений емоційний інтелект є одним із ключових чинників досягнення синергії у музично-виконавській діяльності, адже саме завдяки йому відбувається гармонійне об'єднання індивідуальних творчих потенціалів у єдине цілісне звучання — сутність справжнього мистецького синергізму.

Узагальнюючи, зазначимо, що синергія у музично-виконавській діяльності вокалістів є складним багатовимірним феноменом, що охоплює духовно-емоційну, комунікативну, художньо-інтерпретаційну та педагогічну сфери творчої взаємодії. Її сутність полягає у виникненні якісно нового рівня художнього результату — такого, що перевищує суму індивідуальних зусиль виконавців і виявляє себе як цілісна енергія колективного натхнення.

Досягнення синергійності у вокальному виконавстві можливе лише за умови гармонійного поєднання професійних і особистісних чинників: високої вокально-технічної підготовки, розвиненого емоційного інтелекту, психологічної сумісності, здатності до емпатії та партнерської взаємодії. Важливу роль у цьому процесі відіграє педагогічне середовище, зорієнтоване

на співтворчість, рефлексію та формування культури ансамблевого мислення.

Синергійна взаємодія у вокальному ансамблі або дуеті виступає не лише професійною компетенцією, а й духовно-моральною категорією, що ґрунтується на взаємній повазі, відповідальності та довірі. Саме через таку взаємодію реалізується головна мета музичного мистецтва — творення гармонії як форми духовного єднання між людьми.

Отже, феномен синергії у вокальному мистецтві доцільно розглядати як інтегративний методологічний принцип, що поєднує психолого-педагогічні, комунікативні та художньо-інтерпретаційні складові виконавської діяльності. Його врахування у процесі підготовки майбутніх вокалістів дозволяє не лише підвищити рівень виконавської майстерності, а й сформувати здатність до глибокого співпереживання, творчої відповідальності та духовної єдності — як у професійній, так і в особистісній площині.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білова, Н. К. (2019). Синергетичний підхід як методологічний концепт музично-педагогічних досліджень. *Педагогіка*, 3, 128–135. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2019-3-19>
2. Гриньов, А. В. (2004). Стратегія інноваційного розвитку підприємства (Дис. ... д-ра екон. наук). Харків.
3. Єрґієв, І. (2001). Виконавська синергія як головний системоутворювальний елемент артистичного універсуму. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 107, 28–40.
4. Зуб, Н. (2023). Специфіка роботи концертмейстера у хоровому класі. *Академічні візії*, 26, 1–7.
5. Молчанова, Т. О. (2015). *Мистецтво піаніста-концертмейстера: історичний і методологічний дискурс-аналіз* (Дис. ... докт. мистецтвознавства). Київ: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.
6. Раденко, Ю. В., & Раденко, Б. М. (2018). Синергія мовно-музичної інтонації актора та співака як шлях розкриття творчого задуму драматурга. *Молодий вчений*, 2(54), 155–159.
7. Економова, Е. (2016). Проблеми ансамблевої єдності у вокально-виконавській діяльності. *Музичне мистецтво і культура*, 23, 45–51.
8. Кремень, В. Г. (Ред.). (2014). Синергетика і освіта: монографія. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України.
9. Haken, Hermann (2006). *Synergetik in der Psychologie Selbstorganisation verstehen und gestalten* (in German). Göttingen, Bern, Wien, Toronto, Seattle, Oxford, Prag: Hogrefe.
10. Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. New York, NY: Bantam Books.

питання популярності твору.....	59
Бянь Наньнань	
Діагностичний інструментарій експериментальної перевірки якості формування здатності майбутніх магістрів музичного мистецтва до вокально- виконавської саморегуляції.....	62
Анісіфорова А.	
Моральні цінності як об'єкт художнього осмислення у хореографічному мистецтві.....	64
Жосан О.	
Еволюція виконавських традицій ролі Одарки з опери С. Гулака- Артемовського «Запорожець за Дунаєм» у XX–XXI століттях.....	67
Цзоу Ін, Кьон Н.	
Сучасне вокальне мистецтво в контексті комунікативних стратегій.....	70
Осадча Т., Шульга А.	
Креативна взаємодія як складова професійної підготовки майбутнього хормейстера.....	74
Chen Chunyang, Lynenko A.	
Interpretative culture as the basis of professional formation of future piano teachers.....	77
Ciao Zhi	
Nonverbal mechanisms of communication between the conductor and the choir in the process of musical interpretation.....	79
Люй Цзямін, Вороновська О.	
Typology of the image of Carmen from G. Bizet's opera.....	81
Гурченко К.	
Українська сакральна музика в історії культури та виконавському вимірі.....	83
Чень Сяоюй, Кьон Н.	
Специфіка опанування вокального репертуару німецьких композиторів- романтиків.....	85
Левицька І., Лю Ян	
Інтерпретаційні аспекти романтичного lied: взаємодія техніки й виразності.....	89
Ін Шужу, Білова Н.	
Мелодико-інтонаційний чинник як засіб досягнення авторського задуму у піаністичній інтерпретації.....	91
Ван Ченчен, Кьон Н.	
Сутність поняття «виконавська синергія» та її прояв у вокально- сценічній діяльності.....	94
Гоу Юйхань, Толстова Н.	
Сутність поняття «солоспів» та його жанрово-стильові особливості в українській вокальній культурі.....	98